

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V Нацыянальнага конкурсу друкаваных СМІ
"Залатая літара" ў намінацыі "Найлепшая шматтыражная газета"

25 студзеня 2010 года, № 1 (2017)

ПАДЗЕЯ

Інтэрнат № 11. З наवासеллем!

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ўдзельнічаў 19 чэрвеня 2008 г. у закладцы капсулы з пасланнем будучым пакаленням на месцы будаўніцтва Студэнцкай вёскі. А праз рэкордныя паўтара гадзі на праспекце Дзяржынскага "вырас" першы інтэрнат гэтага маштабнага і ўнікальнага комплексу. І цалкам заканамерна, што яго гаспадарамі сталі студэнты вядучай ВНУ краіны – Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, міністр адукацыі Аляксандр Радзькоў і рэктар БДУ Сяргей Абламейка знаёмяцца з умовамі жыцця і побыту студэнтаў

Утульныя жылыя пакоі, кухня з халадзільнікам і электраплітой, душавая і туалет у кожным блоку, ланчавая сетка з выхадам у Інтэрнэт у кожным пакоі. Прасторныя пакоі для заняткаў, абсталяваныя сучаснай кампутарнай тэхнікай, пакоі для актыўнага адпачынку (трэнажорны і тэнісны), танцклас, канферэнц-зала, кавярня, пральня і многае іншае. Для больш як тысячы студэнтаў юрыдычнага факультэта і факультэта міжнародных адносін усё гэта стала рэальнасцю. Бо менавіта ім пашчасціла стаць першымі жыхарамі Студэнцкай вёскі і прымаць віншаванні з улазінамі ад главы дзяржавы, які наведваў новы інтэрнат 19 студзеня 2010 года.

Аляксандр Лукашэнка асабіста азнаёміўся з умовамі жыцця і побыту студэнтаў: пабываў у канферэнц-зале, пакоі для актыўнага адпачынку, кампутарным класе, паглядзеў жылыя пакоі і з задавальненнем пагутарыў з беларускімі і замежнымі хлопцамі і дзяўчатамі.

У сваю чаргу,

жыхары новага інтэрната запрасілі Аляксандра Рыгоравіча наведаць студэнцкі "капуснік", падрыхтаваны імі з нагоды наवासелля. Апроч творчых нумароў, у студэнцкай кавярні адбылася цёплая неформальная гутарка са студэнцкім актывам. У ёй былі закранутыя самыя розныя тэмы: ад праблем і радасцяў студэнцкага жыцця да пытанняў, якія тычыліся дзейнасці прэзідэнцкага спецфонду па падтрымцы таленавітай моладзі і ўвогуле сістэмы вышэйшай адукацыі, а таксама развіцця айчынных спорту.

Прэзідэнт падзяліўся ўспамінамі пра свае студэнцкія гады, разам з

міністрам адукацыі Аляксандрам Радзьковым і з усімі прысутнымі ўзгадаў студэнцкія прыметы для ўдалай здачы сесіі і пажадаў студэнтам не марнаваць каштоўны час. "Калі сёння нешта выпусціш, то заўтра ўжо не нагоніш. Таму раю вам максімальна атрымаць карысць ад навучання ў ВНУ", – сказаў ён.

Напрыканцы сустрэчы студэнты падарылі Аляксандру Рыгоравічу сувенір. У сваю чаргу, прэзідэнт павіншаваў наवासельцаў, падарыўшы ім 22-кілаграмовы святочны торт.

...Улазіны скончыліся. Студэнты вярнуліся да напружанай вучобы, бо сесія ў самім разгары. Але нават цяжкія іспыты, моцныя маразы і будоўля, якая разгарнулася вакол інтэрната і якая будзе суправаджаць іх студэнцкі побыт на працягу яшчэ

некалькіх гадоў, не можа збярэжыць наवासельцаў. Бо ўсе ведаюць, што вельмі хутка тут разгорнецца цэлы комплекс "Студэнцкая вёска" са сва-

Чытайце
ў нумары:

ВУЧЫЎСЯ І ПРАЦАВАЎ...

Былы рэктар БДУ акадэмік Фёдар Капуцкі справіў сваё 80-годдзе

Стар. 2

УДАЛЫ ПРАЕКТ

Дзейнасць нашага БРСМ адзначана адміністрацыяй Маскоўскага раёна г. Мінска

Стар. 3

ГАЛОЎНЫЯ ПРАФЕСІІ НАСТУПНЫХ 10 ГАДОЎ

Часопіс Forbes зазірае ў будучыню

Стар. 4

ёй развітой інфраструктурай: дзіцячы садок, паліклініка, банк, паркінг, гандлёвы цэнтр і многае іншае – усё тое, што зробіць іх жыццё яшчэ больш камфортным і цікавым.

Кацярына КУЛІНКОВІЧ
Фота БЕЛТА

ІНТЭРНАТ № 11 БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА

- Інтэрнат кватэрнага тыпу
- Агульная плошча – 23 413 м²
- Жылая плошча – 9 978 м²
- Колькасць блокаў – 208 (у тым ліку – 4 для інвалідаў)
- Колькасць месцаў – 1030
- Пакоі сацыяльна-культурнага прызначэння – 16 пакояў для заняткаў, канферэнц-зал, пакой для ціхага адпачынку, 3 пакоі для актыўнага адпачынку (трэнажорны, тэнісны, танцклас)
- Пакоі бытавога прызначэння – 18 прасавальных пакояў, пральня, камера захоўвання
- Медыцынскі кабінет, стаматалагічны кабінет
- Кавярня на 60 пасадачных месцаў

Фёдар КАПУЦКІ:

“ПРОСТА ВУЧЫЎСЯ І ПРАЦАВАЎ...”

У свой юбілей Фёдар Капуцкі пра ўсе свае дасягненні гаварыў менш за ўсё. А ўзгадваў сваю першую польскую школу ў Маладзечне. Пра тое, як у ваенныя гады стараўся знайсці хоць нейкую кніжку. Расказваў пра свайго першага настаўніка па хіміі, які пасля вайны скіраваў яго на вывучэнне гэтай навукі, хоць хлопцу падабаліся і ўсе астатнія. Паказваў ведамасці паспяховасці сваіх першых студэнтаў. Стаўшы дэканам, ён дабіўся ў міністэрстве, каб многія з іх былі залічаны звыш нормы.

Яго жыццёвы шлях, можа, быў і нялёгкім, але выніковым. На пытанне, што можна параіць маладым, якія так імкнучца праявіць сябе ў вучобе, навуцы і мараць пра пакаранне вышынёй, Фёдар Мікалаевіч з некаторай доляй здзіўлення адказаў: “Я проста хацеў вучыцца”. А на пытанне, як у яго жыцці “так гладка ўсё атрымалася”, ён зноў не філасофстваваў: “Я проста працаваў”. Словы “вучыцца” і “працаваць” у яго гучалі неяк аднолькава.

Ён мае рацыю. Працаваць – гэта значыць рабіць над сабой намаганні, каб лішні раз засяродзіцца на новым вучэбным матэрыяле, вынайсці нешта сваё або паспрабаваць, як неаднаразова Фёдар Мікалаевіч, самастойна пабудоваць дачу, адшукваць кулінарны рэцэпт, каб парадаваць блізкіх, зрабіць свой дом больш утульным, а жыццё больш дасканалым. Кожны крок, кожнае намаганне прымушае цябе рухацца і вядзе наперад да перамог у першую чаргу над сабой. Не апошняю ролю, на думку Фёдара Мікалаевіча, тут іграе і жаданне, якое робіць усе высілкі прыемнымі і падахвочвае спасцігаць жыццё глыбей. Капуцкі разам з жыццём спасцігаў яшчэ і хімію.

СПАГІДЛІВАСЦЬ ДА ЛЮДЗЕЙ

Менавіта пры яго непасрэдным удзеле хімія ў БДУ пачала імкліва развівацца, што прывяло да стварэння шэрага навуковых школ, заснавальнікам адной з якіх стаў Фёдар Мікалаевіч. Яго вучні – загадчык лабараторыі цэлюлозы і прадуктаў іх пераапрацоўкі доктар хімічных навук Дзмітрый Грыншпан, загадчыца лабараторыі лекавых сродкаў на аснове мадыфікаваных поліцукрыдаў кандыдат хімічных навук Таццяна Юрштовіч, дырэктар Інстытута фізіка-хімічных праблем НАН Беларусі, член-карэспандэнт НАН, доктар хімічных навук Аляксандр Бельдзюкевіч.

Капуцкі заўсёды працаваў плённа і дамагаўся станоўчых вынікаў больш

Фёдар Капуцкі і яго былая “рэктарская” каманда (злева направа): Анатоль Лесніковіч, Уладзімір Тарасевіч, Анатоль Зеланкоў і Пётр Брыгадзін

шых і значна хутчэй, чым яго калегі. Напрыклад, матэрыял для сваёй дыпломнай працы ён сабраў на чацвёртым курсе. Ужо ў аспірантуры ён пачаў працаваць над дапаможнікам па хіміі для тых, хто паступае ў ВДУ. Кніжка перавыдавалася 10 разоў агульным тыражом 1 мільён экзэмпляраў і стала арыенцірам у вывучэнні хіміі не толькі для школьнікаў, студэнтаў, але і для саміх выкладчыкаў па хіміі, якіх тады мэтанакіравана не рыхтавалі ў інстытутах педагогічнага кірунку. У хуткім часе Фёдар Мікалаевіч становіцца кандыдатам хімічных навук. У 1984 г. ён паспяхова абараняе доктарскую дысертацыю на тэму “Структурная і хімічная мадыфікацыя цэлюлозы аксідамі азоту (IV)”.

Акадэмік Фёдар Капуцкі – прызнаны спецыяліст у галіне хіміі поліцукрыдаў. Ён унёс значны ўклад у распрацоўку тэарэтычных асноў структурнай і хімічнай мадыфікацыі цэлюлозы з мэтай стварэння практычна важных цэлюлозных матэрыялаў тэхнічнага і медыцынскага прызначэння. Шматгадовыя даследаванні па механізме акіслення цэлюлозы аксідам азоту (IV), уплыву розных фактараў на гэты працэс, фізіка-хімічных і сарбцыйных уласцівасцяў атрыманых вытворных далі свой плён. Гэта дазволіла распрацаваць і ўкараніць на Барысаўскім заводзе медпрэпаратаў арыгінальную тэхналогію вытворчасці акісленай цэлюлозы і шэраг эфектыўных лекавых

прэпаратаў на яе аснове, якія валодаюць крываспыняльным, антымікробным, імунастимулюючым, кардыятропным і іншымі ўздзеяннямі.

Ф. Капуцкі мае 196 патэнтаў на свае вынаходствы. Восем лекавых сродкаў, якія былі распрацаваны пад яго навуковым кіраўніцтвам, выкарыстоўваюцца пры лячэнні складаных захворванняў. На сёння ў лабараторыі фізічнай хіміі і мадыфікацыі цэлюлозы, якую ён узначальвае, рыхтуюцца да клінічных выпрабаванняў яшчэ аднаго важнага лекавага сродку.

Фёдар Мікалаевіч з’яўляецца аўтарам каля 600 навуковых прац, у тым ліку 2 манаграфій і 2 вучэбных дапаможнікаў. Ён падрыхтаваў 24 кандыдатаў навук і 3 дактароў навук.

Яго калегі падкрэсліваюць, што аўтарытэт і павагу Ф. Капуцкі здабыў сабе менавіта сваёй глыбокай эрудыцыяй, арганізатарскімі здольнасцямі, энергіяй і працалюбствам, спагадлівасцю і зычлівым стаўленнем да людзей. У адказ на сардэчнасць Фёдара Мікалаевіча яго калегі заўсёды расплываюцца ў давяральнай і шчырай усмешцы. Цеплынёй плацяць яму і яго дзве дачкі, Вольга, кандыдат хімічных навук, і Наталля, якая працуе старшым выкладчыкам на геаграфічным факультэце БДУ. Фёдар Мікалаевіч ганарыцца сваім унукам Андрэем, які стаў кандыдатам юрыдычных навук, а таксама дзвюма ўнучкамі, адна з якіх яшчэ студэнтка,

а другая толькі скончыла вучобу. Яго праўнучка Саша нядаўна пайшла ў першы клас, што таксама ўсцешвае Фёдара Мікалаевіча.

АДКАЗНЫЯ СЛУЖБОВЫЯ ПАСАДЫ

Пасля заканчэння хімічнага факультэта БДУ, аспірантуры і абароны кандыдацкай дысертацыі Фёдар Мікалаевіч працаваў на хімічным факультэце асістэнтам, выкладчыкам, дацэнтам. У свае 34 гады Капуцкі стаў намеснікам старшыні Дзяржкамтэта па каардынацыі навукова-даследчых работ. У 1965 г. ён быў выбраны дэканам хімічнага факультэта, які налічваў тады ўсяго 200 студэнтаў па 50 чалавек на кожным курсе. Менавіта пад яго кіраўніцтвам хімічны факультэт дасягнуў найвышэйшага развіцця: быў пабудаваны новы будынак, адкрыты новыя кафедры і лабараторыі, падрыхтавана вялікая колькасць высокапрафесійных спецыялістаў для БДУ, Акадэміі навук і хімічных прадпрыемстваў. З’яўляючыся дэканам факультэта, Капуцкі адначасова загадваў кафедрай хіміі высокамолекулярных злучэнняў і калоіднай хіміі. У 1973 г. яго прызначаюць намеснікам міністра вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР. Ён не парывае сувязі з БДУ: пад яго непасрэдным кіраўніцтвам на базе хімічнага факультэта ў 1978 г. быў створаны НДІ фізіка-хімічных праблем, і Фёдар Мікалаевіч становіцца яго пер-

шым дырэктарам на грамадскіх пачатках. У 1985 г. ён пераходзіць туды на працу і загадвае лабараторыяй, а затым аддзелам цэлюлозных матэрыялаў, а таксама кафедрай хіміі высокамолекулярных злучэнняў і калоіднай хіміі хімічнага факультэта. У 1989 г. прафесара Фёдара Капуцкага прызначаюць першым прарэктарам. А ў 1990 г. ён адкрытым галасаваннем абраны рэктарам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, якім кіраваў шэсць цяжкіх перабудовачных гадоў. Ва ўмовах гаспадарчага крызісу, які ўсё больш нарастаў, універсітэт сутыкнуўся з шэрагам сур’ёзных праблем: захавання класічных традыцый, спалучэння фундаментальнай навуковай падрыхтоўкі студэнтаў у галінах гуманітарных і прыродазнаўчых навук з запатрабаваннямі рынку і г.д. У БДУ за кароткі тэрмін змяніўся стыль навучання. Гэта было звязана з глабальным абнаўленнем вучэбных планаў, класіфікацыйных характарыстык спецыяльнасцяў, адходам ад кананічнасці і акадэмізму і набліжэннем вучэбнага працэсу да навуковай дзейнасці.

Фёдар Мікалаевіч уважліва ставіўся не толькі да працоўнай і вучэбнай дзейнасці супрацоўнікаў і студэнтаў, але і да іх асабістых праблем.

Распараджэннем Савета Міністраў Беларусі ад 4 студзеня 1992 г. на баланс БДУ быў перададзены вучэбны корпус былога Інстытута паліталогіі (раней ВПШ) па вул. К. Маркса, 31 з яго матэрыяльна-тэхнічнай базай, а таксама інтэрнат па вул. К. Маркса, 24. Гэта дало магчымасць значна палепшыць сітуацыю з вучэбна-лабараторнай плошчай. У новы корпус пераехалі філфак і ФЭФ, дэканат па рабоце з замежнымі студэнтамі. У 1991–1992 навуч. г. кіраўніцтва БДУ дамаглося аднаўлення будаўніцтва ўніверсітэцкага гарадка ў Шчомысліцы, атрымаў асобны корпус і ліцэй БДУ. У 1992 г. быў здадзены ў эксплуатацыю жылы дом па вул. Варанянскага, у які пераехалі многія выкладчыкі ўніверсітэта.

1 кастрычніка 1993 г. быў створаны факультэт міжнародных адносін. У той жа час Вучоным саветам БДУ было зацверджана палажэнне аб прэміях імя У. Пічэты і імя А. Сеўчанкі найлепшым вучоным Белдзярж-универсітэта.

Працуючы на пасадзе рэктара, Ф. Капуцкі не пакідаў навуковай дзейнасці. У 1993 г. пад яго кіраўніцтвам у межах дзяржаўнай навукова-тэхнічнай праграмы быў распрацаваны праект установаў атрымання прэпаратаў праланговага дзеяння. У 1994 г. таксама пад кіраўніцтвам Ф. Капуцкага была распрацавана “Канцэпцыя Рэспубліканскай праграмы развіцця малатанажнай хіміі на 1995–2000 гг. і на перыяд да 2010 г.”.

У лютым 1994 г. ён быў абраны акадэмікам НАН Беларусі. З 1995 г. і дагэтуль ён узначальвае аддзел хіміі поліцукрыдаў і лабараторыю фізічнай хіміі і мадыфікацыі цэлюлозы НДІ фізіка-хімічных праблем БДУ.

Фёдар Мікалаевіч з’яўляецца навуковым кіраўніком дзяржаўнай навукова-тэхнічнай праграмы “Лекавыя прэпараты”. Капуцкі ўзнагароджаны двума Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР, ордэнам “Знак пашаны”, медалём Францішка Скарыны. У 2000 г. яму былі ўручаны Ганаровыя граматы Савета Міністраў і Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. У 2004 г. ён атрымаў падзяку Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. За дасягненні ў навуцы мае Ганаровыя граматы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Фёдар Мікалаевіч – заслужаны работнік вышэйшай школы Беларусі.

Ганна ЛАГУН
Фота Геннадзя КРАСКОЎСКАГА

УДАЛЫ ПРАЕКТ

Па традыцыі напярэдадні Новага года ў Маскоўскім раёне г. Мінска падведзеныя вынікі раённага конкурсу "Лідар года – 2009".

Як паказвае практыка, заканчэнне года любячы і чакаючы не толькі дзеці. З імі ўсё зразумела: ёлка, падарункі, Дзед Мароз са Снягуркай... А чым жа Новы год так вабіць дарослых? Вядома, тым, што звычайна напярэдадні гэтага свята падводзяць вынікі года, які сыходзіць. І калі вы ўвесь год "паводзілі сябе добра", г.зн. шмат і прадуктыўна працавалі, пакаралі новыя вяршыні, усталёўвалі новыя рэкорды, то і вас не пакінуць без слоў падзякі, а можа нават і без падарункаў.

Пярвічная арганізацыя БРСМ БДУ таксама не з'яўляецца выключэннем. Тым больш што ёй, як нікому іншаму, ёсць чым ганарыцца. 2009 год прынёс шмат выпрабаванняў, цяжкасцяў, але разам з тым з'явіліся і новыя людзі, ідэі і праекты. Нашы актывісты прынялі ўдзел у розных мерапрыемствах і адчулі на сабе, што значыць быць арганізатарам, прэзентаваць родны ўніверсітэт і арганізацыю ў сталіцы і за яе межамі.

21 снежня 2009 г. у актавай зале Моладзевага тэатра эстрады Адміністрацыі Маскоўскага раёна г. Мінска падвяла вынікі раённага конкурсу "Лідар года – 2009". За высокі ўзровень правядзення мерапрыемстваў па арганізацыі занятасці моладзі пярвічная арганізацыя з правамі РК ГА "БРСМ" БДУ была ўзнагароджаная Ганаровай граматай аддзела па справах моладзі раённай адміністрацыі, а праект "Універсітэт – твой крок у будучыню" першынстваваў у намінацыі "Найлепшы моладзевы праект". Присутных у зале студэнтаў з пера-

могай павіншавалі намеснік начальніка аддзела па справах моладзі Міністэрства адукацыі Беларусі А.М. Гоцман, начальнік аддзела па справах моладзі Мінгарвыканкама В.П. Брэль, начальнік аддзела па справах моладзі Адміністрацыі Маскоўскага раёна г. Мінска Т.А. Шэўчык, першы сакратар Мінскага гарадскога камітэта ГА "БРСМ" А.В. Хадыка і інш.

Шчыра віншваем усіх актывістаў БРСМ БДУ з перамогай, бо кожны ўклаў шмат сіл і часцінку сваёй душы ў ажыццяўленне агульнай справы! Хлопцы і дзяўчаты даказалі, што яны не толькі студэнты найлепшай ВНУ краіны, але яшчэ і апора найлепшай моладзевай арганізацыі. Так трымаць! Новых перамог і здзяйсненняў вам у 2010 годзе!

Юлія САКАЛОВА

ВЕСТКІ З ФАКУЛЬТЭТАЎ

Галандскі плён

Эканамічны факультэт БДУ актыўна развівае міжнародныя сувязі з вядучымі ВНУ Заходняй Еўропы.

Так, з 7 па 14 снежня 2009 г. група студэнтаў эканамічнага факультэта БДУ наведвала ўніверсітэт прыкладных навук Фонтыс у горадзе Эйндховен, Нідэрланды. Фонтыс рыхтуе спецыялістаў у галіне міжнароднага бізнесу, стратэгічнага менеджменту і маркетынгу. У працэсе навучання студэнты ўдзельнічаюць у рэалізацыі навукова-даследчых праектаў для найбуйнейшых кампаній сваёй краіны.

Нашы студэнты сумесна з навучэнцамі факультэта маркетынгу і менеджменту ўніверсітэта Фонтыс выконвалі чарговы міжнародны праект па замове лагістычнай кампаніі KLG Eurore, якая мае прадстаўніцтвы ў шматлікіх краінах.

Юнакі і дзяўчаты атрымалі каштоўны практычны досвед у галіне міжнароднай лагістыкі, пабывалі на экскурсіі ў галаўным офісе кампаніі, абмеркавалі сусветныя тэндэнцыі і перспектывы развіцця лагістычнай сістэмы ў Беларусі. Замежныя партнёры адзначылі высокі патэнцыял нашай краіны як лагістычнага цэнтра ў рэгіёне Цэнтральнай і Усходняй Еўропы. KLG Eurore ацаніла працаздольнасць і інтэлектуальныя здольнасці беларускіх студэнтаў, узяўшы на сябе ўсе выдаткі па іх знаходжанні ў Нідэрландах.

Тыднёвы візіт скончыўся, аднак сумесная праца працягваецца, і эканамічны факультэт БДУ чакае ў канцы студзеня 2010 г. візіт у адказ групы студэнтаў з ўніверсітэта Фонтыс для завяршэння праекта "Стан і перспектывы лагістычнага бізнесу ў Рэспубліцы Беларусь".

Кацярына ГАСПАДАРЫК

Цырымонія ўзнагароджання пераможцаў конкурсу навуковых прац сярод студэнтаў, магістрантаў і аспірантаў "Абарона ўцекачоў і ўмацаванне талерантнасці ў полікультурным грамадстве" адбылася 14 студзеня на факультэце міжнародных адносін.

КЛЮПАТ ПРА МІГРАНТАЎ

Конкурс арганізаваны Упраўленнем Вярхоўнага камісара ААН па справах уцекачоў сумесна з Міжнародным грамадскім аб'яднаннем па навукова-даследчых і інфармацыйна-адукацыйных праграмах "Развіццё".

У ім удзельнічала 19 ВНУ. Экспертная камісія з 49 прадстаўленых прац вылучыла пяць найлепшых. Пераможцамі конкурсу сталі аспіранты гістарычнага факультэта БДУ Антон Ігнатавіч, які даследаваў тэму "Му-сульманская суполка і прыймальнае грамадства Вялікабрытаніі: аналіз міжкультурнай камунікацыі", Сцяпан Стурэйка з даследаваннем "Да пытання аб трансфармацыі этнічнай ідэнтычнасці ў асяроддзі вымушаных мігрантаў з Афганістана ў Беларусь", аспірантка кафедры англійскай мовы і маўленчай камунікацыі БДУ Кацярына Ядчанка, з працай "Дыскурс-партрэты ўцекачоў" і студэнтка факультэта міжнародных адносін Таццяна Шыбка, якая разглядала праблему "Абарона ўцекачоў і ўмацаванне талерантнасці ў полікультурным грамадстве". Аўтарам-пераможцам уручаныя грашовыя прэміі і заахвочальныя прызы.

У цырымоніі бралі ўдзел кіраўнікі факультэтаў, а таксама прадстаўнікі Упраўлення Вярхоўнага камісара ААН па справах уцекачоў у Рэспубліцы Беларусь.

Марыя НЕКРАШЭВІЧ

УНІВЕРСІТЭТ

АБ'ЯВЫ

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСІТЭТ

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС

на замяшчэнне пасады:

ЗАГАДЧЫКАЎ КАФЕДРАЎ: фізічнай оптыкі, канстытуцыйнага права,

ДАЦЭНТАЎ КАФЕДРАЎ: атамнай фізікі і фізічнай інфарматыкі, тэарэтычнай і інстытуцыйнальнай эканомікі, паліталогіі, грамадзянскага працэсу і працоўнага права, крымінальнага права,

СТАРШЫХ ВЫКЛАДЧЫКАЎ КАФЕДРАЎ: агульнай фізікі, вышэйшай матэматыкі і матэматычнай фізікі, раманскіх моў, фізічнага выхавання і спорту,

ВЫКЛАДЧЫКА КАФЕДРЫ канстытуцыйнага права.

Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.

Адрас: 220030, г. Мінск, вул. Бабруйская, 5-а, упраўленне кадраў, тэл. 209-54-36.

ІНСТЫТУТ

БЕСПЕРАПЫННАЙ АДУКАЦЫІ БДУ

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС

на замяшчэнне пасады прафесарска-выкладчыкага складу кафедры дадатковай адукацыі:

– загадчык кафедры – 1;

– старшы выкладчык (руская мова) – 1;

– старшы выкладчык (англійская мова) – 1;

– старшы выкладчык (матэматыка) – 1.

Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.

Адрас: 220007, г. Мінск, вул. Маскоўская, 15, каб. 31, тэл. 222-83-16.

ІНСТЫТУТ ТЭАЛОГІІ

ІМЯ СВЯТЫХ МЯФОДЗІЯ І КІРЫЛЫ БДУ

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС

на замяшчэнне пасады

СТАРШАГА ВЫКЛАДЧЫКА кафедры рэлігіязнаўства (нямецкая мова).

Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.

Адрас: 220030, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 24; тэл./факс: 289-11-61.

РЭСПУБЛІКАНСКІ ІНСТЫТУТ

ВЫШЭЙШАЙ ШКОЛЫ

ФАКУЛЬТЭТ ПАВЫШЭННЯ КВАЛІФАЦЫІ

І ПЕРАПАДРЫХОТКІ

Запрашае на павышэнне кваліфікацыі

ў лютым – сакавіку 2010 г.

выкладчыкаў і спецыялістаў

установай адукацыі па наступных кірунках:

– Выхаваўчы працэс у вышэйшай навукальнай установе: праектаванне і кіраванне (для намеснікаў дэканаў па выхаваўчай працы) – 08.02-12.02;

– Актуальныя праблемы сучаснай экалогіі: стан і шляхі рашэння (для выкладчыкаў ВНУ, ССНУ) – 08.02-19.02;

– Камп'ютарныя тэхналогіі ў сістэме менеджменту якасці ўстановаў адукацыі (для выкладчыкаў, навуковых супрацоўнікаў, членаў працоўных груп па ўкараненні сістэм менеджменту якасці) – 15.02-26.02;

– Школа лідараў: асноўныя кірункі і інтэрактыўныя тэхналогіі працы з моладдзю (для кіраўнікоў грамадскіх арганізацый установаў адукацыі, сакратароў першасных арганізацый БРСМ і студэнцкага актыву ВНУ) – 22.02-05.03;

– Метадалогія і метадыка дысертацыйнага даследавання (для навуковых кіраўнікоў аспірантаў і магістрантаў, загадчыкаў аспірантур, маладых вучоных і навуковых супрацоўнікаў) – 22.02-05.03.

Для папярэдняга запісу ў групы тэл.: 222-83-03, 200-20-47.

Наш адрас: 220007 г. Мінск, вул. Маскоўская, 15; РІВШ, каб. 320, 319; тэл./факс 200-25-51.

Віншваем калектыву Расійскага ўніверсітэта Дружбы народаў з 50-годдзем! БДУ і РУДН звязваюць даўнія партнёрскія адносіны і вялікія планы на будучыню. Жадаем сваім калегам творчых поспехаў і ўдачы!

Рэктарат Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

УШАНАВАННІ

КАМУ – ПРЭМІЯ, КАМУ – СТЫПЕНДЫЯ

Спецыяльны фонд Прэзідэнта Беларусі па сацыяльнай падтрымцы таленавітых навучэнцаў і студэнтаў узнагародзіў у 2009 г. стыпендыямі і заахвочваннямі 1 тыс. 695 беларускіх навучэнцаў, студэнтаў і педагогаў. Сродкі былі вылучаны ў тым ліку на праграме "Маладыя таленты Беларусі" на 2006-2010 гг.

У адпаведнасці з рашэннямі савета фонду 173 студэнты па выніках першага семестра і 182 па выніках другога семестра 2008/2009 навучальнага года атрымалі прэзідэнцкія стыпендыі. Акрамя таго, 625 студэнтаў удастоены грашовых заахвочванняў.

На першы семестр 2009/2010 навуч. года стыпендыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у памеры 200 тыс. руб. штомесяц атрымалі 9 студэнтаў БДУ. Сярод пераможцаў Рэспубліканскай студэнцкай алімпіяды па матэматыцы, адзначаных другой прэміяй у памеры 245 тыс. руб., – 2 нашыя студэнты. Трэцюю прэмію ў памеры 175 тыс. руб. атрымалі 5 студэнтаў.

Прэміяй прэзідэнцкага спецфонду ў памеры 700 тыс. руб. адзначана пераможніца VI Міжнароднай алімпіяды па эканамічных, фінансавых дысцыплінах і пытаннях кіравання (Расія, 2009 г.) студэнтка 4 курса гуманітарнага факультэта Вольга Дземяшкewіч. Узнагароджаны пераможцы 16 Міжнароднай студэнцкай алімпіяды па матэматыцы (Венгрыя, 2009 г.): першай прэміяй у памеры 1925 тыс. руб. – 3 студэнты, другой прэміяй у памеры 1575 тыс. руб. – таксама 3 чалавекі.

Яшчэ заахвочаны грашовымі прэміямі ў памеры 700 тыс. руб. 10 студэнтаў БДУ – пераможцы чвэрцьфінальных спаборніцтваў каманднага чэмпіянату свету па праграмаванні ў 2009 г.

Усяго заахвочана 32 студэнты БДУ 33 прэміямі. Акрамя таго, узнагароджана ў памеры 75 250 тыс. руб. студэнцкая навукова-даследчая лабараторыя "Біяфізіка і клетачныя тэхналогіі".

Паводле інфармацыі НДЧ–ГУН

БДУ Ў СМІ БЕЛАРУСІ

Урачыстае адкрыццё першага інтэрната студэнцкай вёскі – інтэрната БДУ з удзелам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнка – усе рэспубліканскія СМІ (18.01.10; 19.01.10; 20.01.10).

Інтэрв'ю з рэктарам акадэмікам Сяргеем Абламейкам – "Мінский курьер" (06.01.10).

Пра дацэнта кафедры агульнай матэматыкі і інфарматыкі БДУ Аляксандра Самадурова – "Народная газета" (16.01.10).

Інтэрв'ю з пераможцам 3-й Усерайскай інтэрнэт-алімпіяды "Нанатэхналогіі – прарыв у будучыню" студэнтам хімічнага факультэта БДУ Мікалаем Малашонкам – "Настаўніцкая газета" (14.01.10).

Рэпетыцыйнае тэсціраванне ў БДУ – Интерфакс (09.01.10).

Праблемы і жыццё студэнцкай сям'і ў БДУ – "Обозреватель" (06.01.10).

Дні адкрытых дзвярэй у БДУ – "Мінск-новости" (31.12.09).

Да юбілею акадэміка Фёдора Капуцкага – "Вечерний Минск" (31.12.09); "7 дней" (31.12.09); "Рэспубліка" (05.01.10); "Настаўніцкая газета" (06.01.10); "Веды" (11.01.10).

Размова з курсантам ваеннага факультэта БДУ, накіраваным на вучобу з Казахстану, Спартак Сіпапаравым – "Белорусская военная газета" 30.12.09).

Канферэнцыя памяці доктара філалагічных навук Алега Лойкі на філала-

гічным факультэце БДУ – "Звязда" (29.12.09).

Дамова аб супрацоўніцтве паміж БДУ і Вавілонскім універсітэтам – БелТА (23.12.09); "Мінск-новости" (23.12.09).

Узнагароджанне найлепшых студэнтаў-спартсменаў і камандаў у БДУ – БелТА (22.12.09).

Адкрыццё новай спецыяльнасці ў Інстытуце журналістыкі БДУ – БелТА (21.12.09).

Творчая сустрэча ў Салігорску супрацоўнікаў Інстытута журналістыкі Белдзяржуніверсітэта з рэдактарамі раённых газет Мінскай вобласці – "Настаўніцкая газета" (19.12.09).

Выхад у свет кнігі "Памяць і слава. Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. 1945-1961" – "Настаўніцкая газета" (19.12.09).

Дырэктар абсерваторыі БДУ Альгерд Кузнецкі пра наступленне астранамічнай зімы ў Беларусі, а таксама іншыя каментарыі супрацоўнікаў абсерваторыі накіраваны на астранамічных з'яў – БелТА (18.12.09; 28.12.09; 02.01.10); naviny.by (18.12.09); "Комсомольская правда в Белоруссии" (30.12.09).

Дамова аб супрацоўніцтве паміж БДУ і ўніверсітэтам горада Перуджа – "Мінский курьер" (16.12.09).

Пра гэтыя і іншыя падзеі паведамлялася таксама на беларускіх тэле- і радыёканалах.

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

Forbes назваў дзесяць "галоўных прафесій" наступных 10 гадоў

На Зямлі становіцца цесна. Колькасць яе жыхароў расце – іх ужо амаль 7 млрд. Расы, нацыі і рэлігіі змешваюцца. Насельніцтва старэе і спажывае ўсё больш тавараў. Людзі больш перамяшчаюцца па планеце ў пошуках перспектывных для самарэалізацыі месцаў. Часопіс Forbes прааналізаваў глабальныя тэндэнцыі і паспрабаваў прадказаць, якія прафесіі будуць запатрабаваныя ў найбліжэйшыя 10 гадоў.

Усе змены, якія адбудуцца з чалавецтвам у найбліжэйшае дзесяцігоддзе, пацягнуць за сабою стварэнне як мінімум новых працоўных месцаў. Як максімум – з'яўленне новых прафесій і галін дзейнасці. Галоўны працоўны тэндэнцыяны: усе менш людзей будуць занятыя на вытворчасці, усе больш будуць аказваць іншым людзям паслугі.

УНІВЕРСАЛЬНЫ САЛДАТ

Краіны менш ваююць паміж сабою: у 2008 г. адбылося ўсяго 16 узброеных канфліктаў. Для параўнання, у 1999 г. на Зямлі ваявалі ў 21 месцы. Зрэшты, гэта не значыць, што чалавецтва становіцца менш агрэсіўным. Па-першае, падзенне было неадназначным: у 2005 і 2008 гг. назіраўся рост ліку канфліктаў. А па-другое, лік тэрактаў і загінулых у іх людзей за апошнія дзесяцігоддзе вырас больш чым у 5 разоў. Войны будучыні ператворацца ў кропавыя аперацыі па "прымусе да міру", "аднаўленні канстытуцыйнага парадку". Для барацьбы з тэрарыстамі і мяцежнікамі, якія акапіліся ў глухих раёнах планеты, патрэбныя "салдаты будучыні". Гэта прафесійныя байцы, якія ўдзельнічаюць у экспедыцыйных кампаніях, – спецыяльна навучаныя, гатовыя да нестандартных задач.

GR-МЕНЕДЖЭР

Крызіс, які пачаўся ў ЗША 2,5 гады назад, так моцна скалануў фінансавыя сістэмы развітых краін, што ім было неабходнае ўмяшанне самога магутнага гульца – дзяржавы. У ЗША, Англіі, Расіі і іншых краінах дзяржава ратуе банкі, друкуе грошы, уваходзіць у акцыянерны капітал буйных кампаній. Біл Грос, глава інвесткампаніі PIMCO, кіраўнік найбуйнейшага ў свеце фонду аблігацый, лічыць, што "нябачная рука вольнага прадпрыемства замяняецца бачным кулаком урада".

Эканамісты сходзяцца ў меркаванні, што наступствы крызісу будуць пераадоўляцца многія гады. Значыць, роля дзяржавы ў эканоміцы будзе высокай. Кампаніям спатрэбяцца людзі, якія будуць мець зносіны са службоўцамі і выбіваць прэферэнцыі.

СЯДЗЕЛКА, ГЕРАНТОЛАГ

Людзі старэюць. Паводле дадзеных ААН, сярэдні ўзрост насельніцтва планеты зараз складае 29 га-

доў, а да 2050 г. павялічыцца да 38 гадоў. У Расіі колькасць насельніцтва старэйшага за 65 гадоў вырасце да 2030 г. да 27 млн чалавек. Даследаванне, праведзенае вучонымі з Універсітэта Паўднёвай Даніі, сведчыць, што больш за палова дзяцей, якія зараз нараджаюцца ў развітых краінах, дажывуць да 100 гадоў.

Здароўе пажылых людзей будзе паляпшацца, але самастойна спраўляцца з немаччу і хваробамі накіравана не ўсім. "Будзе павялічвацца доля вельмі старых людзей, ва ўзросце ад 80 гадоў, якім цяжка сябе даглядаць, таму вырасце попыт на іх абслугоўванне", – гаворыць Анатоль Вішнеўскі, дырэктар Інстытута дэмаграфіі Вышэйшай школы эканомікі. Зменіцца ўся сістэма аховы здароўя: старыя і моладзь пакутуюць на розныя хваробы. А штотдзённым догляд за патрабуе значна большай колькасці супрацоўнікаў. Па дадзеных дацкіх вучоных, усяго 30-40% старых могуць жыць без старонняй дапамогі. Астатнім патрэбны нагляд.

ЭКСПЕРТ У СФЕРЫ АЛЬТЭРНАТЫўНАЙ ЭНЕРГЕТЫКІ

Запасы вуглевадародаў у свеце вялікія, але не бязмежныя. Энергія, якая здабываецца з аднаўляльных крыніц, будзе выцясняць "нафталовую" і "вугальную". У пачатку XXI ст. на долю альтэрнатыўных крыніц энергіі (сонечная, ветраная, геатэрмальная энергетыка) прыходзілася каля 3,4% агульнай вытворчасці электрычнасці ў свеце. Гэтая доля ў хуткім часе вырасце ў разы: дзесяткі краін плануюць замяшчаць нафту і газ альтэрнатыўнымі крыніцамі.

Міхаіл Папоў, галоўны эксперт дэпартаменту карпаратыўных камунікацый "Раснана", упэўнены, што ў найбліжэйшы час спецыялісты па альтэрнатыўнай энергетыцы будуць вельмі запатрабаваныя. Па яго дадзеных, у 2009 г. "Раснана" атрыма-

ла каля дзесяці запатаў на навучанне спецыялістаў ад кампаній з галіны высокіх тэхналогій. Усяго патрабавалася каля 200 чалавек, прычым мінімум траціна з іх павінны былі працаваць у сферы альтэрнатыўнай энергетыкі.

СПЕЦЫЯЛІСТ ПА ВЯДЗЕННІ БІЗНЕСУ ў КРАІНАХ АФРЫКІ

Афрыка багатая на прыродныя рэсурсы – кантынент займае другое месца ў свеце па запасах баксітаў, хромавай руды, кобальту, прамысловых дыямантаў, платыноідаў, цырконію. У 2008 г. афрыканскія краіны здабылі 55% усіх дыямантаў і 27% фасфарытаў у свеце. Асваеннем афрыканскіх прыродных рэсурсаў у апошні час актыўна заняліся дзяржавы Азіі, больш за 50% інвестыцый у найменш развітыя рэгіёны Афрыкі ажыццяўляюцца Кітаем, Індыяй, Карэяй.

Але нетры Афрыкі ўсё роўна распрацоўваюцца недастаткова. Вінаватая ў першую чаргу нестабільная палітычная сітуацыя ў шматлікіх краінах рэгіёна. Па прагнозах Геалагічнага інстытута ЗША, да 2015 г. вытворчасць золата ў краінах Афрыкі вырасце на траціну, жалезнай руды і ўрану – у 2,5 разы. Атрымаць кантракты на здабычу рэсурсаў змогуць толькі кампаніі, якія знойдуць агульную мову з мясцовымі элітамі. А для гэтага ім спатрэбяцца эксперты і пасрэднікі. Тыя, хто здольны кансультаваць і працаваць у Афрыцы, будуць няблага зарабляць.

ЖУРНАЛІСТ-АГРЭГАТАР

Блогі адваёўваюць усе больш інфармацыйнай прасторы ў традыцыйных СМІ. Буйныя выданні прыцягваюць чытачоў, размяшчаючы на сваіх сайтах пасты вядомых блогераў. У будучыні журналістыка, заснаваная на кампіляцыі ўжо наяўнай інфармацыі, стане галоўным канкурэнтам традыцыйных медыя. Майстэрскі кампілятар, які складае вытрымкі з арыгінальных тэкстаў, сутыкае лбамі розныя пазіцыі, падбурвае да нечаканых дыскусій – яшчэ адна перспектывная прафесія.

СПЕЦЫЯЛІСТ ПА ЦЯЖКАЗДАБЫВАЛЬНЫХ ЗАПАСАХ НАФТЫ

Разведаных запасаў нафты ў свеце пакуль шмат. Праблема ў тым, што яе ўсё цяжэй здабываць. Нафтавікам будучыні прыйдзеца мець справу з нафтавымі пяскамі, распрацоўкай радовішчаў на шэльфе і іншымі нестандартнымі выпадкамі. Фантазавая свідравіна на ўзбярэжжы – рэлікт мінулага.

Пік адкрыцця новых радовішчаў прыйшоў на 1960-я гады, з тых часоў іх знаходзілі ўсё менш і менш. "За апошнія 40 гадоў адкрылі ўсяго

два найбуйнейшыя нафтавыя радовішчы", – гаворыць Міхаіл Пярфілаў, дырэктар па развіцці бізнесу агенцтва Petroleum Argus. У 1981 г. у свеце сталі спажываць больш нафты, чым знаходзіць новай, а гэта значыць, што ўрэшце прыйдзеца заняцца цяжказдабывальнай нафтай, напрыклад, такой, якую здабываюць у канадскай правінцыі Альберта з нафтаносных пяскоў.

Не менш складанасцяў абяцае і асваенне запасаў арктычнага шэльфа. Спецыялістам па экстрэмальных спосабах здабычы энерганосьбітаў будзе дзе разгуляцца.

СЕЛЕКЦЫЯНЕР, СПЕЦЫЯЛІСТ ПА ГЕННАЙ ІНЖЫНЕРЫІ РАСЛІН

Праблема голаду нікуды не дзелася: лік жыхароў Зямлі хутка расце. Па прагнозах, калі ў сярэдзіне 2009 г. на планеце жылі 6,8 млрд чалавек, то да 2050 г. іх будзе ўжо 9,4 млрд. Прычым вялікая частка прыросту прыйдзеца на найменш развітыя краіны, якія і так ледзь спраўляюцца з забеспячэннем людзей харчаваннем.

Па дадзеных ААН, штодня ў свеце ад голаду памірае 17 000 дзяцей, а ад недадання пакутуе каля 1 млрд чалавек. Новыя гатункі раслін, у тым ліку створаныя шляхам геннай інжынерыі, і сучасныя метады вядзення сельскай гаспадаркі – ледзь не адзіны спосаб выратаваць насельніцтва найбяднейшых краін ад голаду.

Па дадзеных Міжнароднага інстытута трапічнай сельскай гаспадаркі, у Афрыцы з сярэдзіны 1990-х гг. штогод з галечы выбірала па мільёне чалавек, і ўсё дзякуючы вырошчванню новых гатункаў кукурузы. Аграномы, селекцыянеры, генетыкі, якія выводзяць новыя гатункі сельскагаспадарчых раслін, хутчэй за ўсё будуць вельмі запатрабаваныя ў будучым дзесяцігоддзі.

УРБАЊІСТ, СПЕЦЫЯЛІСТ ПА РАЗВІЦЦІ ТЭРЫТОРЫЙ

Зямля хутка становіцца планетай гарадоў, а не вёсак. Па інфармацыі ААН, у 2009 г. лік гараджан перавысіў лік вясковых жыхароў. У 2025 г. доля гарадскога насельніцтва вырасце да 77%. Прычым вялікая частка прыросту прыйдзеца на краіны, якія развіваюцца.

Па дадзеных PricewaterhouseCoopers, у 2005 г. 100 найбуйнейшых гарадоў свету выраблялі 25% сусветнага ВУП, а ў 2008 ужо 30%. Насельніцтва 30 самых вялікіх мегаполісаў да 2025 г. вырасце на 27%. Планаваць, будаваць і абслугоўваць новыя мегаполісы, якія хутка растуць, павінен будзе клас спецыялістаў, якія ўмеюць ствараць камфортнае гарадское асяроддзе.

ЭКСПЕРТ ПА АБСОРБЦЫІ, НАЦЫЯНАЛЬНЫХ І РЭЛІГІЙНЫХ КАНФЛІКТАХ

Расы, нацыі і рэлігіі ўсё больш змешваюцца. Паводле дадзеных ААН, агульны лік міжнародных мігрантаў да 2010 г. складзе 213,9 млн чалавек (рост на 10% за пяць гадоў), прычым 60% з іх будуць жыць у развітых краінах. Галаўны боль Захаду – як інтэграваць мігрантаў. Заходнім краінам спатрэбяцца спецыялісты па абсорбцыі, якія будуць дапамагаць знаходзіць агульную мову людзям розных культур.

Ледзь не самае вострае пытанне – рэлігійнае. Асабліва складана развіваюцца адносіны з паслядоўнікамі ісламу. Спатрэбяцца незалежныя пасрэднікі, здольныя весці дыялог паміж канфесіямі. Прычым рэлігійныя дзеячы – з-за іх відавочнай ангажаванасці – для гэтай мэты не падыходзяць. Магчыма, гаворка ідзе пра новы тып сацыяльнага работніка, які спалучае ў сабе якасці дыпламата, бізнес-перагаворшчыка і псіхолога.

NEWS.RU

УСМІХНЁМСЯ

СУМНЕННЕ ЭЙНШТЭЙНА

Амерыканскі навуковы часопіс "Саентыфік Амерыкан" аднойчы правёў конкурс на найлепшае тлумачэнне агульнай тэорыі верагоднасці Альберта Эйнштэйна ў трох тысячых слоў. У якасці прыза прапаноўваліся некалькі тысяч долараў.

"Я адзіны ва ўсім маім коле сяброў, хто не ўдзельнічае ў гэтым конкурсе", – сумна зазначыў Эйнштэйн. "Я не веру, што змагу гэта зрабіць..."

АДКРЫЦЦЕ СЦЭНТ-ГІЁРГІЯ

Аднойчы хтосьці адзначыў: "Адкрыццё складаецца ў тым, каб убачыць тое, што ніхто ніколі не бачыў".

Лаўрэат Нобелеўскай прэміі хімік Альберт Сцэнт-Гіёргіі запярэчыў: "Адкрыццё складаецца ў тым, каб убачыць тое, што кожны бачыць і падумаць пра тое, пра што ніхто больш не думаў".

ЗАПЭЎНІВАННЕ ФАРАДЭЯ

Майкл Фарадэй вельмі цікавіўся чыстай абстрактнай навукай. Гэта часта раздражняла і злавала тых, хто цікавіўся прыкладаннем навуковых адкрыццяў у жыцці. Брытанскі прэм'ер-міністр Уільям Гладстоун, назіраючы, як Фарадэй праводзіць адзін эксперымент, спытаў, наколькі карысным можа быць яго "адкрыццё". "Не хвалюйцеся, – адказаў Фарадэй, – Вы хутка зможаце абласці гэта падаткам!".

